

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen innovaatiokumppanuus ”maatalouden tuottavuus ja kestävyys””

(2013/C 17/10)

ALUEIDEN KOMITEA kehottaa Euroopan komissiota

- tunnustamaan paikallis- ja alueviranomaisten ja sidosryhmien keskeisen aseman maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden onnistumisessa.
- ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysimääräisesti mukaan hallintorakenteisiin, joita perustetaan aloitteen edistämiseksi ja seuraamiseksi.
- määrittelemään ”tuottavuuden lisääminen” siten, että sillä tarkoitetaan ”tuottamista enemmän ja parempaa vähemmällä”.
- sallimaan laajasti erilaisia aiheita innovaatiokumppanuuden aihealueisiin, joita ovat alkutuotanto, resurssinhallinta, biotalous, toimitusketju, laatu, elintarvikkeiden turvallisuus ja kuluttajat.
- asettamaan etusijalle innovaatio-ohjelmat, joilla varmistetaan maatalouden jatkuminen kaikkialla Euroopassa, ja huolehtimaan siitä, että tehtävä tutkimus hyödyttää myös karjankasvatusalueita, kaupunkien lähialueita, luonnonolosuhteista johtuvista rajoitteista kärsiviä alueita ja paikallisia viljelyalueita.
- suosimaan alhaalta ylöspäin eteneviä pk-yritysten innovaatioaloitteita teollisuuden aloitteiden sijaan, jotta organisoititason ja kapasiteetin eroista johtuvaa nykyistä epätasapainoista osallistumistilannetta saadaan tasoitettua.
- parantamaan edelleen alkutuottajien asemaa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluketjussa.
- sallimaan sen, että toimijaryhmät käyttävät maaseuturahaston tukea myös aloituskustannuksiin, kuten teknisen tai tieteellisen ongelman lähestymistavan kehittelyyn.

Esittelijä	Henk BRINK (NL, ALDE), Drenthen lääninvaltuuston johtokunnan jäsen
Viiteasiakirja	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Eurooppalainen innovaatiokumppanuus ”Maatalouden tuottavuus ja kestävyys” COM(2012) 79 final

I HAASTEET JA TAVOITTEET

ALUEIDEN KOMITEA

Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahanke ”Innovaatiounioni”

kannattaa älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategiaa ja on tietoinen seuraavasta:

1. Selviytyäkseen maailmanlaajuisessa kilpailussa Euroopan tulee tehdä enemmän kauppaa-asemansa, teollisuuden johtoasemansa ja tiedeperustansa korkean tason ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

2. Eurooppalainen osaaminen kestävän elintarviketuotannon eli muun muassa tilanhoidon, tieto- ja viestintätekniikkaratkaisujen, elintarvikkeiden turvallisuuden, agrobioteknologian, kasvuteknologian, kasvinsuojelun, vesi-, jäämä-, energia- ja jätehuollon sekä agrososiologian alalla on kysyttyä maailmanlaajuisesti, ja sillä on valtaisa markkinapotentiaali nopeasti kasvavilla ja kehittyvillä markkinoilla Euroopassa ja sen ulkopuolella.

3. Osaamisen hyödyntämiseksi Eurooppa tarvitsee 1) enemmän innovatiivisia pk-yrityksiä, jotka luovat kasvua ja työpaikkoja, 2) enemmän yksityisiä investointeja, 3) innovaatioita niin vakiintuneilla kuin nousevillakin aloilla, 4) monialaista yhteistyötä, jonka avulla luodaan läpimurtoratkaisuja, ja 5) sidosryhmiä, jotka ovat valmiita testaamaan, demonstroimaan ja levittämään lupaavia ratkaisuja.

Maatalouteen, elintarvikkeiden turvallisuuteen ja luonnonvaroihin kohdistuvat haasteet

toteaa seuraavaa:

4. Maailmalla on juuri nyt edessään monenlaisia merkittäviä haasteita: jatkuva väestönkasvu ja ostovoiman kasvu, jonka seurauksena ravintotottumukset muuttuvat ja primaarituotteiden kysyntä kasvaa, sekä maapallon maataloustuotantokapasiteettiin ilmastonmuutoksen seurauksena kohdistuvat uhat.

5. Haasteita pahentavat uhka ruoan, rehun, fossiilisten polttoaineiden, raaka-aineiden ja muiden ainesten ja juomaveden ehtymisestä sekä maaperän heikentyminen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen ja kasvava rahoitusmarkkinoiden pettämisen, poliittisen epätasapainon ja aseellisten konfliktien riski.

6. Maatalous- ja elintarviketuotannossa on jatkossa kulutettava nykyistä säästäväisemmin vettä ja fossiilisia polttoaineita, käytettävä vähemmän lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita, oltava aiempaa monipuolisempi ja hyödynnettävä entistä viisaammin viljelyn, karjankasvatuksen, orgaanisen jätteen käsittelyn, jäämävirtojen ja uusiutuvan energiantuotannon toisiaan täydentävää roolia.

ja huomauttaa seuraavaa:

7. Jäsenvaltiot ja sidosryhmät ovat toistuvasti ilmaisseet olevansa erittäin kiinnostuneita lisäämään innovointia maataloudessa unionin laajuisen lähestymistavan avulla. Eurooppa-neuvosto painotti kokouksessaan 20. kesäkuuta 2008, että ”on tarpeen jatkaa työtä maataloustuotannon innovaatio toiminnan sekä tutkimuksen ja kehittämisen alalla, jotta voidaan parantaa erityisesti maataloustuotannon energiatehokkuutta, tuottavuuden kasvua ja kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen”.

8. Samaa mieltä ovat olleet myös maatalouden tuottajajärjestöt ja maatalouskamarit, ja G20-maiden Cannesissa antamassa julistuksessa panostus maataloustutkimukseen ja -innovointiin mainitaan ensisijaisena asiana.

Näin ollen alueiden komitea

9. on tyytyväinen komission aloitteeseen lisätä innovointia maataloudessa ja perustaa sitä varten erityinen maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä käsittelevä eurooppalainen innovaatiokumppanuus sekä sen kahteen tärkeimpään tavoitteeseen, jotka ovat 1) auttaa maataloutta lisäämään tuottavuuttaan ja tehokkuuttaan (tuottavuuden tämänhetkisen heikkenemissuunnan kääntämiseksi vuoteen 2020 mennessä) ja 2) edistää kestävyysajattelun mukaista kehittämistä maataloudessa (asianmukaisen maankäytön varmistaminen vuoteen 2020 mennessä).

10. on erityisen tyytyväinen siihen, että paikalliset maatalous- ja elintarvikejärjestelmät on otettu huomioon yhteistyöaloiksi valituissa aihealoissa: niitä ovat muun muassa toimitusketjun toimijoiden horisontaalinen ja vertikaalinen yhteistyö lyhyitä toimitusketjuja ja paikallisia markkinoita suosivien logistiikkajärjestelmien luomiseksi sekä paikallistason toiminnan tukeminen lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi.

11. on tyytyväinen komission ehdotukseen osoittaa 4,5 miljardia euroa elintarviketurvaa, biotaloutta ja kestäväää maataloutta koskevaan tutkimukseen ja innovointiin (Horisontti 2020 -ohjelmassa).

12. on samaa mieltä siitä, että yhteisen maatalouspolitiikan varoilla tulisi yhdessä tutkimuksen puiteohjelman varojen kanssa tukea maatalouden tuottavuutta ja kestävyttä käsittelevää eurooppalaista innovaatiokumppanuutta, jotta tiedemaailma ja käytännön maatalous lähentyisivät toisiaan.

13. katsoo, että siirtyminen, jota maataloudessa tarvitaan resurssitehokkuuden lisääntyvän merkityksen vuoksi, johtaa ensinnäkin siihen, että ruokaa tuotetaan yhä enemmän ja yhä kestäväpohjaisemmin, mutta myös siihen, että tarjotaan erilaisia terveyteen, vapaa-aikaan, rehu- ja kuitutuotantoon ja uusiutuvaan energiaan liittyviä yhteiskunnallisia palveluita ja biotaloustuotteita. Tämä laaja-alaisuus on hyödyksi sekä maatalousalalle että yhteiskunnalle sillä ehdolla, että varmistetaan asianmukainen tasapaino elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden tuotannon välillä, että maataloussektorilla keskitytään uudelleenmääritellyn yhteisen maatalouspolitiikan painopisteisiin ja että viranomaiset pyrkivät johdonmukaisesti toteuttamaan näitä painopisteitä.

14. katsoo, että tällä tavalla uudelleen määriteltynä maatalous tarjoaa uusia liiketoiminta- ja innovointimahdollisuuksia eurooppalaiselle arvoketjulle.

15. katsoo, että luonnonvarojen hyödyntämiseksi optimaalisesti tarvitaan vahvaa vuorovaikutusta maatalouden, biotalouden ja tiedealan välillä⁽¹⁾, jotta maataloudesta saadaan luotua kestäväpohjaisempi ja tehokkaampi. Mitä tulee energiantuotannossa käytettävän biomassan tuottamiseen, maataloudessa tulee pyrkiä varmistamaan elintarvikkeiden ja biomassan tuotannon sopusointuinen rinnakkaiselo.

II HUOLENAIHEITA / ONNISTUMISEN AVAIMIA

Huolenaiheet

huomauttaa seuraavaa:

16. Käytännön elämän ja tiedemaailman lähentäminen on välttämätöntä, mutta eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden luominen ei yksin riitä ylittämään seuraavien kahden yhtä tärkeän näkökulman välistä kulttuurista ja ammatillista kuilua: 1) tiedeyhteisön näkökulma, jossa keskitytään korkeatasoiseen tiedeperustaan, urauurtavaan tutkimukseen, tulevaan ja kehitteillä olevaan teknologiaan, osaamiseen ja urakehitykseen sekä tutkimusinfrastruktuuriin, ja 2) yrittäjien ja poliitikkojen näkökulma eli pyrkimys löytää keinoja osaamisen ja ratkaisujen hyödyntämiseen siten, että niillä voidaan vastata yhteiskunnan tarpeisiin ja tarjota liiketoimintamahdollisuuksia. Viestintä ja kannustimet ovat tarpeen kummallakin puolella.

⁽¹⁾ CdR 1112/2012 – asiakokonaisuus EDUC-V-024 – ”Innovointistrategia kestäväää kasvua varten: biotalousstrategia Euroopalle”.

17. Ehdotettuun maaseuturahastoon sisältyy useita kannustimia (15, 16, 18, 20, 33, 36, 46, 53, 61, 62 ja 63 artikla), mutta niiden omaksuminen edellyttää sitä, että innovaatiokumppanuuden tiedonvälittäjä viestittää näistä mahdollisuuksista jäsenvaltiotasolla ennen kumppanuussopimusten viimeistelyä ja kansallisten ja/tai alueellisten operationaalisten maaseudun kehittämisohjelmien laatimisprosessin aikana.

18. Innovaatiokumppanuutta ei sisällytetä maaseudun kehittämisohjelmiin, ellei innovointiprosessin eri vaiheisiin ole saatavilla kansallista yhteisrahoitusta. Vaiheet ovat 1) yhteistyö (jossa muodostetaan toimijaryhmät) liiketoiminnan kehittämiseksi (innovatiivisen hankkeen alulle panemiseksi), 2) osaamisen siirto ja neuvontapalvelut (asiantuntemuksen hankkimiseksi ja aiemmin saatujen tutkimustulosten hyödyntämiseksi), 3) laatuohjelmiin liittyminen (yhteiskunnallisten hyötyjen ja liiketoimintatulosten tukemiseksi) ja 4) investointi (rahallinen tuki tavoitteiden eli tuottavuuden ja kestävyuden saavuttamiselle).

19. Tähän mennessä eurooppalaisia innovaatiokumppanuuksia on perustettu seuraaville aihealoille:

a. aktiivisena ja terveenä ikääntyminen, SEC(2011) 1028, hyväksytty 1.9.2011

b. raaka-aineet, COM(2012) 82, hyväksytty 29.2.2012

c. maatalouden tuottavuus ja kestävyys, COM(2012) 79, hyväksytty 29.2.2012

d. vesiala, COM(2012) 216, hyväksytty 10.5.2012

e. älykkäät kaupungit, C(2012) 4701, hyväksytty 10.7.2012.

Ne ovat kaikki 1) tärkeitä alue- ja paikallisviranomaisille mutta onnistuakseen myös 2) riippuvaisia aluetason ohjauksesta, tuesta ja rahoituksesta. Tähän mennessä alueviranomaisia ei kuitenkaan ole kutsuttu mukaan prosessiin.

Onnistumisen avaimet

huomauttaa seuraavaa:

20. Alueilla ja maaseutuyhteisöillä voi olla ratkaiseva rooli maaseuturahaston puiteissa toteutettavien toimien ja muiden innovointia edistävien keinojen ohjauksessa ja yhteisrahoittamisessa, ja niiden osallistuminen on nykyisin välttämätöntä tietyn alueen maatalouteen, ympäristöön ja alueellisiin erityispiirteisiin soveltuvan tuen räätelöinnissä ja sitä kautta EU:n varojen käytön tehostamisessa.

21. Alueet ja maaseutuyhteisöt haluaisivat vaikuttaa painopisteisiin sekä täytäntöönpano- ja hallinnointijärjestelyihin.

22. Vuoden 2013 jälkeisen yhteisen maatalouspolitiikan ja siten myös eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden muotoileminen uudelleen onnistuu vain ottamalla käyttöön unionin, jäsenvaltioiden ja alueiden muodostama monitasoinen hallintokehys.

23. Osapuolten odotetaan muodostavan perustoimijaryhmän, joka kartoittaa jatkossa esimerkiksi teknologiaan, liiketoimintamalleihin, organisointiin, markkinointistrategioihin, kuluttajien tarpeisiin ja koulutukseen liittyviä aukkoja osaamisessa. Maaseuturahaston rahoitus olisi tervetullutta jo tähänkin työhön. Seuraavassa vaiheessa voitaisiin etsiä kumppaneita ja muodostaa monialainen työryhmä, joka tutkii rajat ylittävän yhteistyön mahdollisuuksia ja/tai olemassa olevaa osaamis pohjaa ennen ottamista yhteyttä innovaatiokumppanuuden verkostoon lisätuen saamiseksi. Tämän toisen vaiheen ei kuitenkaan tulisi olla paikallinen.

24. Kestävyyttä tai tuottavuutta koskevat alhaalta ylöspäin etenevät innovaatioaloitteet voisivat olla tervetulleita alue- tai valtiotasolla, mutta vaarana on, että ne eivät sovi yhteen strategisessa täytäntöönpanosuunnitelmassa ja monivuotisessa etenuissuunnitelmassa (jonka korkean tason johtoryhmä on julkaissut kuultuaan maataloustutkimuksen pysyvää komiteaa ja maaseudun kehittämiskomiteaa) valitun ensisijaisen aihealueen kanssa. Tämän ei kuitenkaan tulisi estää tuen saamista, sillä muutoin se vaikuttaisi osallistujiin erittäin lannistavasti ja murtaisi innovaatiopiraalin sen kaikkein haavoittuvimmassa vaiheessa.

25. Innovoinnin ja tiedon välitys on välttämätöntä, jotta innovointiprosessi käynnistyy ja etenee.

III POLIITTISET SUOSITUKSET

Euroopan komissiolle

kehottaa voimakkaasti Euroopan komissiota

26. tunnustamaan paikallis- ja alueviranomaisien ja sidosryhmien keskeisen aseman maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden onnistumisessa.

27. ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysimääräisesti mukaan hallintorakenteisiin, joita perustetaan aloitteen edistämiseksi ja seuraamiseksi.

28. kutsumaan alueiden komitean edustajan mukaan korkean tason johtoryhmään, jonka tehtävänä on määritellä innovaatiokumppanuuden strategia, ja eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkoston koordinoitukomiteaan, jotta aloite varmasti toteutetaan paikallis- ja aluetason todellisia tarpeita vastaavalla tavalla.

29. velvoittamaan jäsenvaltioita sisällyttämään innovaatiokumppanuuden monialaiset tavoitteet kumppanuussopimukseen.

30. määrittelemään ”tuottavuuden lisääminen” siten, että sillä tarkoitetaan ”tuottamista enemmän ja parempaa vähemmällä”.

31. sallimaan laajasti erilaisia aiheita innovaatiokumppanuuden aihealueisiin, joita ovat alkutuotanto, resurssinhallinta, biotalous, toimitusketju, laatu, elintarvikkeiden turvallisuus ja kuluttajat.

32. asettamaan etusijalle innovaatio-ohjelmat, joilla varmistetaan maatalouden jatkuminen kaikkialla Euroopassa, ja huolehtimaan siitä, että tehtävä tutkimus hyödyttää myös karjankasvatusalueita, kaupunkien lähialueita, luonnonolosuhteista johtuvista rajoitteista kärsiviä alueita ja paikallisia viljelyalueita.

33. suosimaan alhaalta ylöspäin eteneviä pk-yritysten innovaatioaloitteita teollisuuden aloitteiden sijaan, jotta organisoitintason ja kapasiteetin eroista johtuvaa nykyistä epätasapainoista osallistumistilannetta saadaan tasoitettua.

34. keskittymään kestävyysperiaatteiden mukaiseen ja tuottavaan maatalouteen, joka perustuu uusimpaan teknologiaan, elintarvikejätteen ja korjuun jälkeisten tappioiden ennaltaehkäisyyn ja vastuulliseen kulutuskäyttäytymiseen sen lisäksi, että kasvatetaan tuotantomääriä.

35. keskittymään EU:n osaamisen ja (bio)teknologian vientiin ja markkinointiin sekä vaikuttamaan oikeudenmukaisesti kaukaiseen paikallistason (suurkaupunkialueiden tai pienimuotoiseen) tuotantoon EU:n ulkopuolisissa maissa.

36. parantamaan edelleen alkutuottajien asemaa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluketjussa.

37. lisäämään tiedelaitosten luokitteluun ”tutkimustulosten käytännön sovellettavuutta” koskevan kriteerin, jolla kannustetaan tutkijoita kaventamaan innovaatiokuilua.

38. pitää maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä käsitteleviä johtavia eurooppalaisia alueiden, tutkimuslaitosten ja klustereiden verkostoja tervetulleina ja kehottaa komissiota tunnustamaan näiden verkostojen ja klusterien aseman sekä helpottamaan yrittäjien välistä osaamisen siirtoa niin paikallisesti kuin alueiden välilläkin.

39. sallimaan sen, että jäsenvaltiot tukevat maaseuturahaston varoin ja alueellisella yhteisrahoituksella innovaatiokumppanuuden tavoitteisiin ja päämääriin pyrkivien toimijaryhmien varhaisen vaiheen ja aluetason toimintaa, riippumatta siitä, onko niille myönnetty myös innovaatiokumppanuuden verkoston tukea ehdotuspyynnön perusteella.

40. hyväksymään sen, että toimijaryhmät toimivat joko jäsenvaltion sisäisesti tai että niihin kuuluu jäseniä useista jäsenvaltioista ja kolmansista maista.

41. viittaamaan ryhmän jäseniksi kelpuutettavien "viljelijöiden" sijasta laajemmin "viljelijöihin ja tuottajaorganisaatioihin" ryhmän muodostamisen helpottamiseksi.

42. sallimaan sen, että toimijaryhmät käyttävät maaseuturahaston tukea myös aloituskustannuksiin, kuten teknisen tai tieteellisen ongelman lähestymistavan kehittelyyn tai innovointiin ja tiedon välittämiseen käyttämiseen.

43. nimeämään ennen korkean tason johtokunnan, SHERPA-tukiryhmän/työryhmän, toimijaryhmien tukikeskuksen ja strategisen täytäntöönpanosuunnitelman laadinnasta vastaavan sihteeristön muodostamista viestintäryhmän, joka edistää 1) innovaatiokumppanuuden käyttöä kansallisissa maaseudun kehittämissuunnitelmissa, 2) Horisontti 2020 -ohjelman mahdollisuuksien hyödyntämistä tutkimushankkeiden, monen toimijan hankkeiden, innovointitoimista muodostettujen klusterien, innovoinnin välittäjien ja innovaatiokeskusten tukemisessa, 3) innovaatiokumppanuuden verkoston resurssien ja yhteyksien hyödyntämistä ja 4) paikallisille ryhmille tarkoitetun oppaan tai suuntaviivojen käyttöä.

Paikallis- ja alueviranomaisille

kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia

44. tukemaan innovaatiokumppanuuden sisällyttämistä maaseuturahaston toimenpideohjelmiin ja niitä koskeviin suunnitelmiin sekä valmistautumaan toimijaryhmien muodostamiseen.

45. suosittamaan jäsenvaltioille, että ne pyrkisivät kiireesti puuttumaan tuottavuutta, resurssitehokkuutta ja kestävyyttä koskeviin kysymyksiin ja käyttämään siten vähintään 10 prosenttia maaseuturahaston kokonaisrahoituksesta osaamisen siirron ja innovoinnin edistämiseen maataloudessa, metsätaloudessa ja maaseutualueilla.

46. osallistumaan nykyistä aktiivisemmin kansalliseen ja eurooppalaiseen maaseudun kehittämisverkostoon.

Bryssel 30 päivänä marraskuuta 2012

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
